

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **фінансового менеджменту та фондового ринку**

Магістерська програма _ **«корпоративні фінанси»** _
(назва магістерської програми)

Кафедра **фінансового менеджменту та фондового ринку**

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

“ ” 201 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності **072 фінанси, банківська справа та страхування**

за магістерською програмою професійного спрямування **«корпоративні фінанси»**
(назва магістерської програми)

на тему: « **Управління джерелами фінансування підприємств та
оптимізація структури капіталу»** »

(назва теми)

Виконавець:

студент 6 курс 62 гр
фінансово-економічного факультету
_ Данькова Вікторія Дмитрівна _
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

_ к.е.н., ст. викладач _
(науковий ступінь, вчене звання)

_ Астахова Наталя Ігорівна _
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ	7
1.1. Загальна характеристика процесу фінансування підприємств та його форм.....	7
1.2. Внутрішні та зовнішні джерела фінансування підприємств	15
1.3. Методичні підходи до оптимізації структури капіталу підприємства	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ КП «ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ М. ОДЕСИ».....	31
2.1. Аналіз джерел фінансування КП «Теплопостачання м. Одеси»	31
2.2. Аналіз управління структурою капіталу підприємства	48
2.3. Економіко-математичне моделювання процесу формування капіталу на КП «Теплопостачання м. Одеси».....	57
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	61
3.1. Рекомендації щодо підвищення ефективності управління структурою капіталу КП "Теплопостачання м. Одеси"	61
3.2. Пропозиції щодо удосконалення структури капіталу підприємства..	66
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. За сучасних умов динамічного розвитку ринкового середовища і нестабільності економічного розвитку України зростає необхідність дослідження причин незадовільного фінансово-економічного стану великої кількості вітчизняних підприємств та визначення дієвих напрямів його поліпшення. Для реалізації цієї мети та підвищення ефективності функціонування національного підприємництва в першу чергу необхідно вирішити проблеми формування фінансових ресурсів. Саме тому діяльність будь-якого підприємства тісно пов'язана з постійним вирішенням важливого питання – пошуку ефективних джерел фінансування. Перед фінансовими службами усіх суб'єктів господарювання стоїть завдання мобілізації капіталу на самих вигідних умовах для забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Налагоджений та ефективний процес формування фінансових ресурсів підприємств дає змогу максимізувати їх ринкову вартість, забезпечити фінансову стійкість та рентабельність, мінімізувати ризики діяльності. Наявність можливостей мобілізації фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва є визначальним чинником забезпечення конкурентних переваг вітчизняної економіки, забезпечення економічного зростання та підвищення рівня життя населення держави.

В умовах ринкової економіки проблема формування та управління структурою капіталу підприємства залишається актуальною, адже тільки правильне її вирішення забезпечує підвищення ефективності діяльності підприємства, високі темпи його розвитку, дозволяє досягти оптимальної структури власного та залученого капіталу, забезпечує достатній рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Проблема планування та формування структури капіталу має дві складові: перша – співвідношення власного та залученого капіталу; друга – вибір конкретних джерел та інструментів фінансування. При цьому процес

оптимізації структури капіталу потребує безперервної адаптації до змін економічної ситуації, податкового законодавства, аналізу конкурентного середовища.

Питанню визначення джерел формування капіталу підприємств та оптимізації структури капіталу у вітчизняній і зарубіжній науці присвячена значна кількість робіт. Теоретичні та практичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів розглядали у своїх працях такі вчені: І.О. Бланк, А.М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко, Р.С. Квасницька, В.В. Бочаров, В.М. Суторміна та інші.

Незважаючи на значний внесок в розвиток теорії оптимізації структури джерел фінансування підприємства, на сьогодні досі немає єдиного універсального методу щодо оптимізації структури капіталу, застосовуючи який підприємство могло б визначити оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Головною метою магістерської роботи є опрацювання теоретичних засад фінансування підприємства та дослідження сучасних методів аналізу організації і ефективності управління структурою капіталу, розробка практично орієнтованих рекомендацій щодо вдосконалення структури капіталу підприємства.

Для досягнення зазначеної мети в роботі було поставлено і послідовно вирішено наступні **завдання**:

- розкрити основні теоретичні підходи щодо сутності процесу фінансування підприємства та його форм;
- охарактеризувати внутрішні та зовнішні джерела фінансування;
- розглянути методичні підходи до оптимізації структури капіталу;
- проаналізувати джерела фінансування КП «Теплопостачання м.Одеси»;
- проаналізувати управління структурою капіталу на КП «Теплопостачання м.Одеси»;

- здійснити економіко-математичне моделювання процесу формування капіталу на підприємстві;
- запропонувати рекомендації щодо підвищення ефективності управління структурою капіталу на КП "Теплопостачання м. Одеси";
- розробити рекомендації щодо удосконалення структури капіталу підприємства..

Об'єктом дослідження роботи є економічні процеси, пов'язані з особливостями формування та використання джерел фінансування підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні методичні аспекти оптимізації структури капіталу підприємства на прикладі КП «Теплопостачання м.Одеси».

Методи дослідження. Теоретико-методичну базу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Індукція і дедукція, аналіз і синтез застосовувались в процесі дослідження джерел фінансових ресурсів. Оцінка динаміки та структури капіталу підприємства здійснювалась на основі методів інтерпретації, системного і ретроспективного аналізу, спостереження, групування, типізації, порівняння та графічного зображення результатів дослідження. Також застосовувались методи економіко-математичного моделювання. При обґрунтуванні рекомендацій з удосконалювання системи формування структури капіталу підприємства були застосовані методи системності, комплексності та логічного моделювання.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем формування та оптимізації структури капіталу підприємств, матеріали фахових періодичних видань, нормативно-законодавчі акти України, офіційні статистичні дані, ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність КП «Теплопостачання м.Одеси».

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення і результати досліджень висвітлено на II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами». Основні наукові

положення та результати дослідження знайшли відображення у тезах доповідей.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі розкрито теоретичні засади фінансування підприємства, досліджено сучасні методів аналізу організації і ефективності управління структурою капіталу, а також виявлено основні проблеми і надано відповідні рекомендації щодо оптимізації структури капіталу та діяльності підприємства. За результатами дослідження сформульовано такі висновки і пропозиції теоретичного та практичного характеру.

1. Розкрито основні теоретичні підходи до сутності процесу фінансування підприємства та його форм через призму їх основних ознак, зокрема визначено, що форми фінансування здебільшого класифікують залежно від цілей фінансування, за джерелами надходження капіталу та за правовим статусом капіталодавців щодо підприємства. Процес формування фінансових ресурсів підприємства виступає матеріальною основою формування його капіталу, як на момент заснування, так і на кожному етапі подальшого розвитку, склад фінансових ресурсів та структура зумовлені обсягом та ефективністю виробництва, в свою чергу від їх величини залежить зростання виробництва та соціально-економічний розвиток підприємства.

2. Охарактеризовано внутрішні та зовнішні джерела фінансування підприємства, їх види, переваги та недоліки. При виборі джерел фінансування діяльності необхідно вирішити п'ять основних завдань: визначити потреби в коротко- і довгостроковому капіталі; виявити можливі зміни в складі активів і капіталу з метою визначення їх оптимального складу і структури; забезпечити постійну платоспроможність і, отже, фінансову стійкість; з максимальним прибутком використовувати власні і позикові кошти; знизити витрати на фінансування господарської діяльності.

3. Розглянуто методичні підходи до оптимізації структури капіталу, зокрема визначено і розкрито етапи, за якими здійснюється процес оптимізації капіталу. Для ефективного функціонування підприємства важливе значення має визначення оптимальної потреби у власних фінансових ресурсах та позикових,

забезпечення структури, джерел їх формування та обґрунтованих напрямків їх використання. Оптимізація структури джерел капіталу є однією з найскладніших процедур в управлінні формуванням капіталу і при створенні підприємства. Вона виражає таке співвідношення використання власного і позикового капіталу, при якому забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості і тим самим максимізується ринкова вартість (ціна) підприємства.

4. Проаналізувано джерела фінансування КП «Теплопостачання м.Одеси». Виявлено, що протягом всього аналізованого періоду підприємство має від'ємний власний капітал, тобто непокритий збиток. Уся діяльність повністю фінансується за рахунок залученого капіталу. У залученому капіталі більшу частину займають поточні зобов'язання. А обсяги довгострокових зобов'язань складають довгострокові кредити банків. На підприємстві спостерігається тенденція до подальшого зростання як обсягів залученого капіталу, так і обсягів непокритого збитку.

5. Проаналізувано систему управління структурою капіталу підприємства за допомогою коефіцієнтів фінансового стану. Проведений аналіз дозволив виявити, що діяльність КП "Теплопостачання м. Одеси" повністю залежить від залучених коштів. Собівартість реалізованих послуг знаходиться на високому рівні. Розрахунково-платіжна дисципліна порушена, підприємство довго розраховується зі своїми кредиторами. Показники ліквідності знаходяться нижче норми. Усі проаналізовані показники ефективності використання капіталу, прибутковості та фінансового стану також не відповідають нормативним значенням. Виходячи з цих показників, можна зазначити, що КП"Теплопостачання м. Одеси" знаходить у важкому фінансовому стані та має надзвичайно високий ризик банкрутства.

6. На основі проведеного аналізу, здійснено економіко-математичне моделювання процесу формування фінансових ресурсів на підприємстві. Виявлено залежність обсягу чистого фінансового результату підприємства від

залучених ресурсів та побудовано модель цієї залежності за допомогою лінійної однофакторної регресійної функції, вивчено прогностні значення показників.

7. Запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності управління структурою капіталу на КП "Теплопостачання м. Одеси" на основні виявлених проблем у діяльності підприємств, таких як: високий обсяг заборгованості перед власними кредиторами, високий обсяг дебіторської заборгованості, особливо високий борг зі сторони населення, високий рівень зношуваності устаткування галузі; збільшення рівня збитковості; відсутність ефективної цінової політики; недосконала тарифна політика; технічне переоснащення підприємств з впровадженням сучасних технологій; незацікавленість інвесторів у вкладенні коштів у житлово-комунальний комплекс.

8. У відповідності до встановлених проблем, розроблено рекомендації щодо удосконалення структури капіталу підприємства, до яких можна віднести: перехід на більш дешеві види палива, в першу чергу, на біопалива; перехід на більш ефективні технологічні схеми генерації теплової енергії (ТЕЦ, когенераційні установки, застосування утилізаторів чи конденсаційних економайзерів, баків-акумуляторів теплової енергії); спрощення і гарантування підключення до теплових мереж ЦТ незалежних виробників теплової енергії там, де це доцільно з огляду на масштаби системи, сприяння приєднанню нових споживачів; перехід від принципу «витрати +» в тарифоутворенні на виробництво і транспортування теплової енергії до принципів стимулюючого тарифоутворення з урахуванням довгострокових інвестиційних планів для підвищення ефективності систем ЦТ; зі сторони держави збереження, модернізацію і підвищення частки систем ЦТ, розробивши відповідні програмні документи на середньо- та довгострокову перспективу.

Результати дослідження доцільно використовувати для вдосконалення процесу формування та використання капіталу підприємств з метою забезпечення зростання фінансового потенціалу і мінімізації ризиків функціонування в довгостроковому періоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : навч. посіб. / О. Я. Стойко, Д. І. Дема; за ред. О. Я. Стойка. – К. : Алерта, 2014. - 432 с.
2. Коваленко О. В Підприємництво та його організаційно-правові засади: навч. посібник / О. В. Коваленко. - Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. - 400 с.
3. Моцюк М. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства / М. Моцюк. - 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2014/dzherela-formuvannya-ta-napryamy-vykorystannya-finansovyh-resursiv-pidpryjemstva/>
4. Каракджи А.Х. Формування та використання фінансових ресурсів підприємства / А.Х. Каракджи. - 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=74501>
5. Вовк І. Класифікація ресурсів підприємства. Сучасні підходи [Електронний ресурс] / І. Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. - №1(4). - Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vippsp.pdf>.
6. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник / В. М. Опарін.— К.:КНЕУ, 2001. – 240с.
7. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи / Я.Б. Дропа, О.М. Терешко. - 2016. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/5875>
8. Оспіщева В.І. Фінанси: Курс для фінансистів: навч. посіб. / . В.І. Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.

9. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання, 2013. - 375 с.
10. Заремба Н. В. Джерела формування фінансових ресурсів / Н.В. Заремба. - 2012. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://наука.kushnir.mk.ua/?p=15593>
11. Близнюк О. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства: / О.П. Близнюк, А.П. Горпинченко // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. - 2016. - №2. - С.52-58.
12. Лігоненко Л. О. Фінанси підприємств : підручник: / Л. О. Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2006. – 491 с.
13. Самойлова Т. А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства / Т. А. Самойлова. - Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/dzherela-formuvannya-finansovogo-kapitalu-pidpriemstva.html>
14. Бражник Л.В. Джерела фінансування господарської діяльності підприємств / Л.В. Бражник, І.О. Ралко, В.О. Яловега, В.О. Заловецька // Наукові праці ПДАА. № 1(6). – 2016. – С. 57-62.
15. Кірейцев, Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Г. Г. Кірейцев; Навчальне видання. – 2-е вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2002. – 496с.
16. Самборська Ю.О. Сутність, склад та структура фінансових ресурсів підприємства / Ю.О. Самборська. - 2016. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5934/180.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
17. Яремчук А. О. Залучення позикових коштів підприємствами: проблеми та основні шляхи їх вирішення / А.О. Яремчук. - 2016 -

[Електронний ресурс]. - Режим доступу:
http://www.nauka.com/41_DWS_2016/Economics/10_218523.doc.htm

18. Піхняк Т. А. Залучення позикових коштів підприємствами: проблеми та основні шляхи їх вирішення / Т. А. Піхняк, А. В. Божок // Молодий вчений. - 2014. - № 7(10). - С. 69-71. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/7/69.pdf>

19. Волочан Ю.А., Волошанюк Н.В. Проблеми формування фінансових ресурсів в умовах економічної нестабільності / Ю.А.Волочан, Н.В.Волошанюк - 2011. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NMN_2011/Economics/10_86369.doc.htm

20. Чайковська О.В. Сугоняк А.О.Залучення позикових коштів як джерело фінансування підприємств / О.В. Чайковська, А.О. Сугоняк. - 2015. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nauka.com/15_APSN_2015/Economics/10_86242.doc.htm

21. Глухівська А.Б. Обґрунтування доцільності залучення позикових коштів підприємством / А.Б. Глухівська. - 2016. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2673>

22. Мацелюх Н.П. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 324 с. : табл., схеми. - Бібліогр.: с. 299-303.

23. Бутка М.П. Виробничий менеджмент : підручник для внз / М.П. Бутка; М-во освіти і науки України, Чернігів. нац. технолог. ун-т. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 424 с.

24. Климаш Н.І. Економічна природа позикового капіталу та ефективність його використання на вітчизняних підприємствах / Н.І. Климаш. -

2015. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/18095/1/Pozykoviy.pdf>
25. Шастун А.В. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / А.В.Шастун. - 2016. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2016/paper/722/381>
26. Харчук С.А. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення / С. А. Харчук // Економіка та держава. - 2015. - № 6. - С. 110-113.
27. Доц І.Б., Висоцька К.В. Оптимізація структури капіталу підприємства з метою підвищення його фінансової безпеки / І.Б. Доц, К.В. Висоцька // Збірник науково-технічних праць. - 2013. - С.224-229.
28. Семенов В.М. Економіка підприємства: підручник. – 2-е видавництво / В. М. Семенов. – М.: Центр економіки і маркетингу, 2009. – 312с.
29. Ткачик Л. П. Окремі аспекти міжнародної практики управління фінансовими ресурсами підприємства / Л. П. Ткачик, К. С. Глемба // Молодий вчений. - 2015. - № 11. - С.26
30. Мішина С. В. Методичне забезпечення оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Науково-технічний збірник. – 2015. – № 87. – С. 272–277.
31. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / за заг. ред. І. О. Школьник, В. М. Кремень ; Нац. банк України, Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банків. справи Нац. банку України". - К. : Центр учб. літ., 2015. - 488 с.
32. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник / І. О. Школьник [та ін.] ; за заг. ред. І. О. Школьник ; Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банків.

справи Нац. банку України", Каф. фінансів. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 368 с. : табл. - Бібліогр.: с. 350-351.

33. Омельченко Л.С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. С. Омельченко. – Маріуполь : ПДТУ, 2016. – 235 с.

34. Ганечко І.Г. Фінансовий менеджмент: методика розв'язання практичних завдань : навч. посіб. / І.Г. Ганечко, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць та ін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 244 с.

35. Мартиненко В.П. Напрямки стабілізації фінансового стану підприємств промисловості / В.П. Мартиненко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 7. – С. 43-47.

36. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд. – 2014. – № 1 (34). – С. 32-37.

37. Романенко, О. Р. Фінанси : підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.

38. Безгуба М. О. Фінансова складова регулювання економічного розвитку / М. О. Безгуба // Економіка та держава. – 2016. – № 6. – С. 77–81.

39. Тарасенко, І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. : КНУТД, 2015. – 360 с.

40. Присяга Т. А. Аналіз підходів до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів / Т. А. Присяга. - 2014. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nauka.com/13_NMN_2014/Economics/10_86369.doc.htm

41. Новогренко О. М., Бедзай О. В Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О.М. Новогренко, О.В. Бедзай - 2016. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=10577>

42. Олександренко І.В. Автоматизація фінансової діагностики: теорія і практика: навч. посіб. / І.В. Олександренко, С.О. Пиріг. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 205 с.
43. Бердар М. Методика контролю в управлінні фінансовими ресурсами підприємства / М. Бердар // Економіка - 2013 - №7. - С.39-41.
44. Демко І.І. Організаційні підходи до методики аналізу фінансових ресурсів / І.І. Демко // Збірник наукових праць. - 2016. - №38. - С.116-123.
45. Домбровська Л.В. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом оптимізації структури капіталу / Л. В. Домбровська // Ефективна економіка. - 2014. - №2. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2731>
46. Ярцева Т. А. Методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства / Т. А. Ярцева // Управління розвитком. - 2013. - №18. - С.103 - 106
47. Дорошенко А.П. Теоретико-методичні підходи до обґрунтування методів оптимізації структури капіталу підприємств [Електронний ресурс] / А.П. Дорошенко // Ефективна економіка. – 2017. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5545>.
48. Чернецька Ю.А. Формування оптимальної структури капіталу підприємства / Ю.А.Чернецька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 2. – С. 109-112.
49. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / І.В. Викиданець – 2015. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2015_3/27.pdf.
50. Горошанська О.О. Оптимізація структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] /О.О. Горошанська - 2014. - Режим доступу : [esprstp_2011_1_17.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2015_3/27.pdf)

51. Плаксюк О.О. Система показників оцінки капіталу й ефективності його використання / О.О. Плаксюк // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2015. – № 1(18). – С. 77-86.

52. Анісімова О.М.. Аналіз ділової активності підприємства як системна оцінка ефективності використання власних ресурсів [Електронний ресурс] / О.М. Анісімова – 2013. – Режим доступу: [https:// piprp_2013_2_6.pdf](https://piprp_2013_2_6.pdf).

53. Герасимчук О. Проблеми фінансування комунальних підприємств в Україні [Електронний ресурс] / О. Герасимчук – 2017. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/237.pdf> .

54. Данькова В.Д. Формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва [Електронний ресурс] / В.Д. Данькова - 2017. - Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6878/1.pdf>

ДОДАТКИ